

סוגיית הפתיחה של קידושין בבבלי

א. סוגיית הפתיחה

1. לימדו את סוגיית הפתיחה, ב. עד ג. "שי"מ".
2. עמדו על סדר היום של הסוגיה ועל מבנה הדיון ומגמתו.
3. 'קיחה' 'קיחה' משדה עפרון - מבט ראשוני:
 - א) השו את הלימוד בסוגיה משדה עפרון לברייתות, בספרי דברים רסח ובבבלי קידושין ד ע"ב.
 - ב) חידושי הריטב"א ב' ע"א ד"ה כתיב הכא.
4. 'תני לישנא דאורייתא ולבסוף תני לישנא דרבנן' – האם נקנית היא אכן לישנא דאורייתא?
5. 'דאסר לה אכולי עלמא כהקדשי':
 - א) השו את הסבר הגמרא לתד"ה דאסר.
 - ב) עיינו ו. בלשונות קידושין שונים המובאים שם, ז. תד"ה ונפשטו.
 - ג) תנו את הדעת ליחס בין המושג המקראי "קדשה" לבין המושג "קידושין".
6. אי תנא קונה הו"א אפילו בע"כ - מה המקור לצורך בדעת בקידושין? עיינו ברש"י מ"ד. ד"ה קידושין דמדעתה ולעומת זאת ברש"י ביבמות י"ט: ד"ה קידושין דעלמא.
7. שלשה – שלש – השו את נוסח המשנה בבבלי לנוסח כ"י קויפמן.
8. 'דרכו של איש לחזרי':
 - א) ה: סוגיית נתן הוא ואמרה היא.
 - ב) להרחבה - רשב"א ד"ה מפני מה.
 - ג) להרחבה - 'כל היכא דאיכא פלוגתא' - עיין ברש"י, ר"ח (באוצר הגאונים) וברמב"ן.

ב. סוגיה סבוראית

1. דיון הגמרא הוא סבוראי. מצורפות העדויות היסודיות:
 - א) אגרת רב שרירא גאון, מה' רב"מ ליון, עמ' 71.
 - ב) רמב"ן קידושין ג..
2. האם ניתן לאפיין סוגיה זו ולעמוד על המבדיל בין סוגיה סבוראית ובין סוגיה אמוראית? למאי נפקא מינה ידיעת הקביעה כי מדובר בסוגיה סבוראית?
3. הרב יהודה ברנדס, "המשוכה הראשונה", בתוך: על דרך האבות. תקראו לפחות את ניתוחו את הסוגיה בקידושין. ההצעה היסודית של הרב ברנדס מצויה ברשב"א ב: ד"ה ונתני.

חידושי הריטב"א מסכת קידושין דף ב עמוד א

כתיב הכא כי יקח וכתוב התם נתתי כסף השדה קח ממני. פי' מה התם כסף אף הכא כסף, ולא גזירה שוה ממש היא דהא קיחה דהתם קאי אכסף וקיחה דהכא קאי אאשה, אלא גילוי מילתא בעלמא היא וכעין ילמד שתום מן המפורש דלישנא דקיחה קיחה דכתב רחמנא אתא לגלויי דמה התם בכסף אף הכא בכסף, ודכוותה בתלמודא.

5

חידושי הרשב"א מסכת קידושין דף ב עמוד ב

מפני מה אמרה תורה כי יקח איש אשה ולא כתב כי תלקח אשה לאיש. קשיא לי ומאי אולמיה דתלקח דנכתביה, ונ"ל דמשום דתלקח משמע שתזמין עצמה ותתרצה בכך דומיא דנקנית דמתני', אבל כי יקח משמע אפילו בע"כ כעין האיש קונה וכיון שכן תלקח טפי דייק ולכתביה, וזה שלא כפרש"י ז"ל והראב"ד ז"ל שהם פי' תלקח שתקוח את עצמה, ולפיכך הקשה הראב"ד ז"ל ומאי קושיא דהא אתא קרא לאשמועינן כי יקח ולא שיקוח את עצמו, ולפי מה שכתבתי אינו קשה דתלקח נמי הכי משמע דתלקח האשה לאיש ולא שילקח האיש לאשה, אבל הוא ז"ל תירץ דר"ש הוא דדריש טעמא דקרא מפני מה אמרה תורה שלא יקוח את עצמו.

10

אגרת רב שרירא גאון, מה' רב"מ לוין עמ' 71

וכמה סברי אקבעו בגמ' דאנון מרבנן בתראי כגון רב עינא ורב סימונא. ונקטינן מן הראשונים דגמרא דהאשה נקנית בג' דרכים דתנינן ברישא מנא הני מילי וכו' עד בכסף מנא לן (ג, ב), כלהו אינך פרוקי וקושיי דמתרצי בגמ', רבנן בתראי סבוראי תרצינהו וקבעינהו.

15

חידושי הרמב"ן מסכת קידושין דף ג עמוד א

מצינו בתשובת הגאונים ז"ל דכל הך הוייא דהך סוגיא עד הכא דבתר הוראה היא ומר רב הונא גאון מסורא איהו תני לה ואיהו הוא דאסר כנתא וביומהי תקינו תקנתא דמורדת דנהיגו בה הגאונים ז"ל, ואפי"ה טרחנא לעיל לפרושה ולמפרך ותרוצי בה דגמרא דרבנן סבוראי דוקא היא.

20

חידושי הרשב"א מסכת קידושין דף ב עמוד ב

ונתני הכא האיש קונה. ואי"ת קושיי' זו הו"ל לאקדומי כסדרא דמתני'. ויש מרבותינו נר"ו מתרצים דאי אקשי לי הכי הוה משני לי' משום סיפא כדאמרינן בסמוך ותו לא הוה קשיא אמאי תנא נקנית דמשום סיפא הוא דלא מצי למיתני מתקדשת, ואינו מחזור דאדרבה כל היכא דאיכא לאקשוויי חדא ולשוויי שינויא דמיתרצא ביה כולא מתני' טפי עדיף מאפושי הויי ופירוקי, ועוד דאם איתא דמקשה הוה ידע פירוקא אמאי מקשה ליה ואזיל, אלא דבהא איכא למימר דמאן דמותיב הוא דמפרק ולברורא למתני', ומסתברא דהאי קושיא דקא מקשה תלמודא וליתני האיש קונה לית לה עיקר, דאדרבה האשה נקנית עדיף טפי, דאי תני האיש קונה הוה צריך לאפושי בלישניה האיש קונה את האשה אלא משום דאגב קושיא זו בעי לאשמועינן דמדעתה מתקדשת ולא בעל כרחא הוא דקא מקשה ליה הכי ולא בעיקר קושיא. אבל לעיל קשיא ליה לישנא דנקנית משום דבכולא תלמודא קנין אשה בלשון קדושין מפיך ליה משו"ה אקדמה דהאי קשיא והאי לא קשיא.

25

30

קידושין פרק ראשון – דף מספר 3

בס"ד, ז' במרחשוון תש"ף

מילון בן יהודה, כרך יב עמ' 5796 ערך קדשה:

• אשה זונה, ובפרט זונה שבשרות המקדש של אלהי כנען.

35 **ושם, הערה 1:** המלה קדשה מצויה באשורית ככנויי לכהנת האלה אשתר (היא עשתרות) המשמשת גם כזונה במקדש...